

Jaarverslag 2024

Algemeen

Een steeds breder draagvlak bij tal van instanties en nieuwe taken die we als bestuur oppakken, resulteert in een solide basis die Het Veenmuseum toekomstbestendig maakt. De bezoekersaantallen blijven inmiddels al jaren zeer stabiel, een verdere toename stuit wel op de maximale inzet van de vele vrijwilligers. Vooral de vernieuwing en uitbreiding van de geëxposeerde zaken op het buitenterrein heeft aandacht (nodig). De voortdurende investering in het (rijdende) materieel, blijft vooral in de wintermaanden van groot belang. Daarvoor worden de vele kwaliteiten van onze vrijwilligers aangesproken. Zodat er tijdens de openstelling voor publiek een authentiek en goed onderhouden museum is.

Het Veenmuseum is een aantrekkelijk museum dat de bezoeker op boeiende wijze in contact brengt met het veenverleden van de streek. Dat was ook de doelstelling voor het jaar 2024, zoals het al vanaf 1979 is.

Volledig gedreven door vrijwilligers heeft Het Veenmuseum een speciale plek bij velen, wederom bleek dat het geval toen we een beroep deden op velen. Ook bedrijven, particulieren en instanties hielpen Het Veenmuseum waar mogelijk. En mooie bedragen, groot en klein, mochten we ontvangen van sponsors! Vaak door werkzaamheden die men op zich neemt of machines die tijdelijk ingezet worden, of artikelen die geschonken worden.

Het museum opende haar deuren voor bezoekers in het eerste weekend van april, al jaren een traditie. Met als uiteindelijk resultaat dat het jaarlijkse aantal bezoekers van 12.000 weer werd gehaald. Veel bezoekers ontvangen we in een korte periode rondom de bouwvakvakantie, vaak mensen die op vakantie zijn in nabijgelegen bungalowparken of bijvoorbeeld op campings staan. Ook veel gezinnen die niet naar het buitenland konden of wilden, bezochten ons museum, en vermaakten zich kostelijk. Zoals ook te lezen was in ons gastenboek. Uiteindelijk werd in het laatste weekend van oktober de deur met een goed gevoel gesloten voor publiek.

Een overzicht op hoofdlijnen:

- De sociale mediakanalen zoals Facebook en LinkedIn hebben veel volgers. We plaatsen regelmatig leuke artikelen over Het Veenmuseum, haar vrijwilligers en de vele bezoekers. Ook wordt maandelijks door enkele vrijwilligers een

column geschreven, met leuke wetenswaardigheden over 'het veen', in het weekblad De week van Twenterand.

- In onze boerderij ontstonden scheuren in de muren. Na een inspectie bleek dat een relatief eenvoudige ingreep in de kapconstructie het probleem kon verhelpen. Wat dan ook vakkundig is gedaan door de bouwploeg.
- De wisselexpositie werd dit jaar ingevuld samen met het Educatorium in Ootmarsum. Het thema was "school". Mooie verhalen werden er verteld door bezoekers die weer even terug in de tijd gingen. De samenwerking werd door beide musea als zeer waardevol ervaren en wellicht op termijn herhaald.
- Het onderhoud aan het buitenterrein was in goede handen van de maaiploeg en het reguliere onderhoud, ook buiten het bezoekers seizoen ging gewoon door.
- Nieuwe vrijwilligers blijven zich aanmelden, waardoor het aantal stabiel blijft. Tussen de 60 tot 80 vrijwilligers werken in diverse groepjes aan 'hun Veenmuseum'. Waar men veel voldoening haalt uit gedane arbeid, gegeven rondleidingen of bestuurlijk de zaken goed op de rit te houden. Het bestuur heeft vooral op termijn wel haar zorgen over de aanwas van nieuwe vrijwilligers en de oplopende gemiddelde leeftijd van haar vrijwilligers. Verder zijn we voortdurend op zoek naar goede rondleiders, want "het verhaal boeiend vertellen" blijft essentieel voor bezoekers.
- Helaas moesten we van twee zeer gewaardeerde vrijwilligers afscheid nemen. Martin en Wim waren beiden bijna vanaf het begin in 1979 betrokken bij ons museum. Het was voor velen zoeken naar troost en het invullen van de vele taken die plotseling oningevuld waren. Hun passie, gedachtengoed en inzet zal gemist worden!
- Met dank aan het ZoneCollege uit Zwolle, waar de boswachters van de toekomst in opleiding zijn, is het buitenterrein in januari weer twee dagen onderhanden genomen. Waarbij we samen met onze vrijwilligers het oude heidelandschap op de hoogveenkop in ere hebben hersteld. Met rug maaiers werden grote hoeveelheden bramenstruiken verwijderd en volop grasgemaaid. Ook enkele bomen werden gekapt om anderen weer de ruimte te geven. Hierbij werd ook weer nauw samengewerkt met Staatsbosbeheer en de gemeente Twenterand.
- Levend Veenmuseum op Hemelvaartsdag; we ontvingen duizenden bezoekers waarbij mooie samenwerkingen met koren, harmonica clubs en diverse standhouders weer als vanouds opgepakt werden. Het is een dag waarbij vooral de regio massaal naar Het Veenmuseum komt. Abri borden in de gemeente Twenterand zorgen voor meer aandacht. Ons muntensysteem en een mooie parkeerplaats op een naastgelegen weiland werd door de vele bezoekers als prettig ervaren.
- Onze folder, waarvan er jaarlijks 5.000 verspreid worden in de regio, vond in tal van camping en bungalowpark recepties goede afname. Regelmatig worden ze aangevuld door onze vrijwilligers. Ze liggen op wel 60 locaties.
- Er waren diverse overleggen met ambtenaren van de gemeente Twenterand, om invulling te geven aan het amendement wat door de gemeenteraad is ingediend rondom De Engbertsdijkswenen. We denken graag mee.
- Vrijwilligers kregen een mooi traktatie met de Kerstdagen, naast de jaarlijkse barbecue in de zomer.
- We dachten na over de renovatie van de expositieruimte, de dakpannen en houten bekleding moet vervangen worden. Die waren destijds al tweedehands en inmiddels echt toe aan vervanging.

Onze slotsom: **Het Veenmuseum sluit 2024 goed af. Vele bezoekers hadden een informatief en bovenal gezellig uitje. Onze vrijwilligers hadden gedurende het hele jaar een waardevolle vrijetijdsbesteding, wat alle betrokkenen een voldaan gevoel gaf. De bezoekersaantallen blijven hoog, waardoor we de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet gaan.**

De hoofddoelstelling van Het Veenmuseum.

Bezoekers van dit uniek gelegen, kleinschalige buitenmuseum worden door vrijwilligers op onderhoudende wijze en in een informele en niet commerciële sfeer in contact gebracht met het leven, wonen en werken in de tijd van de grote vervening van Noord-Twente (± 1850 tot ± 1950).

Openstelling

Het Veenmuseum is jaarlijks geopend tussen 1 april en 1 november. Na 1 november en voor 1 april is het museum slechts op afspraak voor groepen te bezoeken. Deze openingsperiode heeft vooral te maken met de invloed van het weer op de terreinomstandigheden. Het Veenmuseum is in de gelukkige omstandigheid dat het is gevestigd in een prachtig stuk origineel veenlandschap met in het midden van het terrein een oud niet meer levend deel aan hoogveen. Dat heeft het voordeel dat de bezoekers nog echt veen kunnen zien en een turf kunnen vasthouden. De mensen van Het Veenmuseum zijn uiteraard erg zuinig op de natuur en het veen en proberen dit zo goed mogelijk te bewaren. De zogenoemde veenkop mag dan ook alleen worden belopen door de schapen van de vereniging Veenschap die helpen de begroeiing kort te houden.

Het Veenmuseum is elke dinsdag, woensdag, donderdag en zondagmiddag geopend voor bezoekers. Buiten die dagen is het museum op afspraak geopend (behalve op zondagmorgen) voor groepen van minimaal 15 personen.

Op deze manier kan het museum door de vrijwilligers goed worden gerund en is de inzet van hen ook enigszins te plannen. Het museum is voor bezoekers op dinsdag, woensdag en donderdag zonder reservering van 10.00 tot 16.00 uur geopend en zondagmiddag van 13.00 tot 16.30 uur.

Een enkele keer werd de expositieruimte van het museum gebruikt voor een vergadering van een vereniging of overleggroep.

Doelgroepen

Het museum richt zich op bezoekers van alle leeftijden die interesse hebben in 'het veen verleden', hoe werkten en leefden de mensen hier in de streek ongeveer tussen 1850 en 1950. En geïnteresseerden die meer willen weten hoe hun regio Twente of nog specifieker de dorpen rondom de Engbertsdijkvenen zijn ontstaan. En waarom het er nu zo uit ziet, deze groep is overigens groeiende. Met de nieuwe expositieruimte is daarop ook ingespeeld, nog meer beleving met uniek foto en beeldmateriaal uit de nabije omgeving.

Binnen die brede doelgroep zijn specifiekere groepen te onderscheiden:

- Schoolgroepen van peuterspeelzaal tot en met hbo-instellingen;
- Gezelligheids- en nuttigheidsverenigingen o.a. vrouwenverenigingen, beroepsverenigingen;
- Teams van overheidsdiensten;
- Ouderenbonden;
- Georganiseerde uitstapjes;
- Familiegroepen.

Bij de groepsbezoeken proberen we door een kort voorgesprekje een programma te bieden dat zoveel mogelijk aansluit bij de vragen van de betreffende groep. Ook het niveau van de verstrekte informatie wordt daarop aangepast: de leerlingen van groep 4 van de basisschool vragen een andere benadering dan de volwassen leden van een natuurvereniging. De algemene lijn bij de groepsbezoeken bestaat meestal uit een toelichting over het ontstaan van veen en turf, het leven en werken in het veen, gereedschappen en gebruiksvoorwerpen en een samenvatting van de film 'Bruin Goud' over het verveningsproces. Een unieke film die is opgenomen in en rondom Westerhaar-Vriezenveensewijk, in opdracht van de vervener Terwindt&Arntzveen. Een uitleg bij de unieke maquette en een rit met het veentreintje met tussenstops bij de veenhutten, het winkeltje en de boerderij.

Voor zo'n bezoek trekken we meestal minimaal 2 uur uit, zodat de gasten de tijd hebben alles te bekijken en hun eigen ervaringen (van vroeger) uit te wisselen. Daarbij komen telkens vele mooie verhalen naar voren. Daarnaast kennen we uiteraard de zogenaamde 'losse bezoekers' die niet vanuit een groepsverband komen, bijvoorbeeld toeristen van de verblijfsaccommodaties in de regio en toevallige voorbijgangers als wandelaars en fietsers.

Activiteiten

Algemene activiteiten:

- Openstellen van het museum voor bezichtiging;
- Rondleidingen geven over het ontstaan en de groei van veen, het turfgraven en het leven in de Veenstreek;
- Een rit maken met het veentreintje over het museumterrein, met bezichtiging van een aantal ingerichte oude veenhutten, een winkeltje en een boerderij;
- De expositieruimte gebruiken als 'voorbode' van het buitenterrein, ondersteund met beeld- en geluid materiaal uit de nabije omgeving van Het Veenmuseum. Veelal uniek materiaal.

Specifieke activiteiten:

- Bezoeken van zo'n 40 groepen van kinderdagcentra, centra voor dagopvang van gehandicapten en dagopvang voor ouderen. Voor deze bezoekers vormt de rit met het veentreintje één van de hoogtepunten. Als de weersomstandigheden dan ook nog meewerken is een dergelijk bezoek onvergetelijk. Gelukkig beschikken we inmiddels over twee overdekte treinkarren.
- Bezoeken van schoolgroepen van peuterspeelzalen tot en met HBO. Circa 30 schoolgroepen uit de gemeente Twenterand en omliggende gemeenten zoals Hardenberg, met honderden leerlingen en begeleiders brengen structureel een bezoek aan Het Veenmuseum. Veel schoolkinderen kwamen na zo'n groepsbezoek later in het seizoen terug met hun ouders of opa's en oma's. Groepen leerlingen van het Canisiuscollege uit Tubbergen en het Noordik uit Vroomshoop en Vriezenveen komen jaarlijks op bezoek in het kader van een 'buitendag'.

- Het Veenmuseum staat in diverse cultuurklappers van basisscholen, vandaar dat we ook veel schoolklassen hebben uit Twenterand en de gemeente Hardenberg. Daarnaast bezoeken scholen uit de gemeente Almelo en Tubbergen ook regelmatig Het Veenmuseum.
- Ongeveer 50 groepen bezoeken Het Veenmuseum jaarlijks en halen nostalgische gevoelens op.
- De bezoeken door familiegroepen en bedrijfsuitjes lopen altijd goed. Regelmatig worden bruidsreportages gemaakt, met de veenhutten en het treintje als achtergrond. Ook bij 25-jarige huwelijken maakt men gebruik van het museum terrein, mede omdat men dat destijds bij het trouwen ook had gedaan, een feest van herkenning.
- Veel individuele bezoekers zijn gasten van de campings en bungalowparken uit de buurt en streekbewoners die een binding hebben met de veenhistorie. Opvallend is dat in de schoolvakanties veel opa's en oma's met hun kleinkinderen het museum bezoeken: "Nou zullen wij eens laten zien hoe wij vroeger leefden en wat voor werk opa deed". Regelmatig maakten kinderen naar aanleiding van het museumbezoek met hulp van ons materiaal een spreekbeurt of werkstuk voor school.
- Op grond van het gastenboek kunnen we vaststellen dat ongeveer 35% van de bezoekers afkomstig is uit de gemeente Twenterand, 30% uit de regio en 30% uit andere delen van Nederland (van Zeeuws-Vlaanderen tot aan Noord-Groningen). Ongeveer 5% komt uit het buitenland (Duitsland, België, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Frankrijk, Engeland). Getuige het gastenboek zijn de individuele bezoekers vooral ook enthousiast over de informele werkwijze en het persoonlijke gezellige contact met de vrijwilligers van het museum. "Houd het alsjeblieft zo informeel en gezellig en maak er geen commercieel pretpark van. We voelen ons hier echt gasten", zo schreef één van de bezoekers.

Vrijwilligers en medewerkers

Ongeveer 60 tot 80 vrijwilligers zijn betrokken bij de werkzaamheden om Het Veenmuseum in goede staat te houden; onderhoud gebouwen, materialen en terreinonderhoud. Men is gemiddeld een dagdeel per week in het museum actief. Een aantal van de vrijwilligers is ook inzetbaar bij het ontvangen en rondleiden van de bezoekers. Een groep bezoekers rondleiden vergt toch speciale kwaliteiten die niet elke vrijwilligers ter beschikking heeft. Naast de hiervoor genoemde medewerkers is Het Veenmuseum een vertrouwde plaats voor de reclassering om haar 'taakstraffers' een waardevolle invulling te laten geven. Onder voorwaarden staan we open voor deze personen.

De bestuursleden van de stichting zijn uiteraard ook vrijwilliger. Zij stoppen tijd in het besturen, de koers uitzetten voor de lange termijn en concrete plannen maken voor de komende jaren. Tevens zijn enkelen betrokken bij grotere vraagstukken zoals het vernatten van de Engbertsdijkerven, het ontwikkelen van hele lange termijn plannen en aanspreekpunt en klankbord zijn voor Staatsbosbeheer en tal van (overheids)instanties zoals gemeente en provincie Overijssel.

Organisatie

Het stichtingsbestuur vergaderd circa tienmaal per jaar om het beleid te bepalen en de uitvoering daarvan te bewaken. Daarnaast zijn er diverse werkgroepen actief waarbij bestuursleden betrokken zijn, hierbij is te denken aan de authenticiteits commissie, werkgroep herinrichting expositieruimte en buitenterrein. Met de vrijwilligers wordt tweemaal in het jaar vergaderd, naast uiteraard de veelvuldige individuele contacten tijdens de wekelijks besprekingen met hen.

Voor de zomervakantie wordt de traditionele vrijwilligersavond gehouden. Een gezellige bijeenkomst als kleine blijk van waardering voor de inzet van de vrijwilligers.

Samenstelling bestuur

Het bestuur bestond op 31-12-2024 uit de volgende personen:

- Dhr. J. Klinkhamer (voorzitter)
- Dhr. G. Veldhuis (secretaris)
- Dhr. B. Krikken (penningmeester)
- Mevr. H. v.d. Zee
- Dhr. J. Mulder
- Dhr. H. Post

Aldus vastgesteld in de bestuursvergadering van 7 April 2025